

Drenthe

Dichter bij de jeugd

Beleidsplan Jeugd Drents Netwerk Bibliotheken

Februari 2011

Nieuwe taken in een veranderende samenleving

Internet heeft de samenleving veranderd. Lezen als vrijetijdsbesteding is voor de generatie van na 1990 niet vanzelfsprekend meer. Kinderen en jongeren houden zich met andere dingen bezig dan met het lezen van boeken. De jeugd is massaal aan het internetten, sms'en en gamen. Het spreekt voor zich dat dit grote gevolgen voor de bibliotheek heeft.

De twaalf Drentse basisbibliotheken vroegen zich af of ze nog wel de juiste dingen voor de jeugd deden. Of ze kinderen en jongeren nog wel op de juiste manier benaderden. De bibliotheken hebben de hand in eigen boezem gestoken. Ze hebben gekeken waar hun sterke en zwakke punten liggen, wat de bedreigingen zijn en waar kansen liggen. Aan de hand hiervan zetten ze samen in het Drents Netwerk Bibliotheken in *Dichter bij de jeugd* nieuwe beleidslijnen uit.

Mediawijsheid

Voor de jongste generaties is internet er altijd al geweest. Tachtig procent van de Nederlandse huishoudens heeft inmiddels internet. Internet is de plek bij uitstek om kennis en informatie uit te wisselen. Deze constatering heeft grote gevolgen voor het aanbod van de bibliotheek, zeker als je je op jongeren wilt richten. De bibliotheken onderschrijven de opvatting van de Raad voor Cultuur over het belang van mediawijsheid: leren hoe je bewust, kritisch en actief kunt bewegen in een wereld waar alles om de media draait. Het zal steeds meer gaan om het begeleiden en ondersteunen van mensen bij het ontwikkelen van de vaardigheden om hun weg in de informatiemaatschappij te vinden. De Drentse bibliotheken vinden dat ze een wezenlijke taak hebben bij het tegengaan van de 'digitale tweedeling' in de maatschappij. De bibliotheken zijn een betrouwbare en laagdrempelige instantie om burgers te begeleiden hun weg in de informatiemaatschappij te vinden.

Taalachterstand en laaggeletterdheid

Uit recent onderzoek is gebleken dat kinderen en allochtonen in Drenthe vergeleken met andere provincies een relatief grote taalachterstand hebben en dat hier sprake is van meer laaggeletterden dan gemiddeld. De provincie Drenthe heeft het initiatief genomen om deze problematiek aan te pakken. De provinciale nota *Onderwijskansen in Drenthe 2008-2011* wil over tien jaar het onderwijsniveau in Drenthe tenminste op landelijk niveau hebben. Speciale projecten gaan in Drenthe taalachterstand en laaggeletterdheid actief aanpakken. Bibliotheken spelen hier een belangrijke rol. Een voorbeeld van een vernieuwend project is het benutten van het enthousiasme van veel jongeren om games te spelen. Om zich een game eigen te maken móeten jongeren wel lezen. Ook in Drenthe wordt in de bibliotheken met gaming geëxperimenteerd.

Leespromotie

Sinds 1 augustus 2010 is de Wet Ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie van kracht. De wet wil voor meer en betere voorschoolse educatie in de kinderopvang en peuterspeelzalen zorgen. Ook zegt de nieuwe wet dat gemeenten jonge kinderen met een taalachterstand activiteiten moeten aanbieden. Alle kinderen in de kinderopvang en peuterspeelzalen gaan voortaan enkele dagdelen per week deelnemen aan een VVE-programma.

Met hun Doorgaande Leeslijn beschikken de Drentse bibliotheken over een aanbod dat uitstekend bij de nieuwe vraag past. Wat de kwaliteit van deze producten betreft, hoort Drenthe landelijk bij de top.

Samenwerken in tijden van krimp

Nieuwe concepten om dichter bij de jeugd te komen

De contouren van een nieuw jeugdbeleid

Bevolkingskrimp

In Drenthe gaat de bevolking na het jaar 2020 afnemen. Tegenwoordig telt de provincie 491 duizend inwoners. In 2040 zal dit naar 474 duizend gedaald zijn. In delen van het platteland zijn de eerste tekenen van deze bevolkingskrimp al waar te nemen.

Afnemende leerlingenaantallen zullen ervoor zorgen dat basisscholen zullen moeten sluiten. Sluiting van een school kan voor een dorp ook meteen betekenen dat de halte van de bibliobus verdwijnt of dat wellicht zelfs de instandhouding van een multifunctionele accommodatie in gevaar komt, met uiteraard ook gevolgen voor de lokale bibliotheekvoorziening.

Samenwerking

Sinds 2005 hebben alle Drentse gemeenten lokale leesbevorderings-netwerken. De bibliotheken fungeren hier als trekker. De netwerken zijn een goed middel om het beleid van gemeenten, scholen, bibliotheken en andere instellingen op elkaar af te stemmen. Vroeger beheerden scholen zelf hun mediatheek en speelden de bibliotheken hooguit een adviserende rol. Bibliotheken kunnen schoolmediatheken in basisonderwijs en voortgezet onderwijs geheel vanuit de lokale bibliotheek organiseren. De bibliotheken hebben zo zelfs een mogelijkheid om van een schoolmediatheek een filiaal van de bibliotheek te maken.

Afhakende jeugd

In Drenthe is iedereen tot zijn of haar negentiende jaar gratis lid van de bibliotheek. Tot voor kort bezochten kinderen in de basisschoolleeftijd de bibliotheek nog geregeld. In het voortgezet onderwijs haakte per leeftijdsjaar steeds een deel af.

Uit de laatste cijfers van Biblionet Drenthe blijkt dat jeugdige bibliotheekbezoekers op steeds jongere leeftijd afhaken. Dit klopt met het landelijke beeld. Lag de top van het aantal bibliotheekleden vroeger rond twaalf jaar, nu beginnen jeugdleden al na hun tiende jaar uit beeld te verdwijnen.

Kinderen en jongeren bezoeken de bibliotheek steeds minder vaak. Dus zal de bibliotheek dichterbij hén moeten komen, onder andere door internet een nog prominenter plek in het aanbod te geven.

Nieuwe concepten

Nog steeds zijn de jeugdafdelingen van de bibliotheken sterk gericht op klassieke idealen als het stimuleren van

leesvaardigheid, het vergroten van het leesplezier en het omgaan met informatie.

Het zijn en blijven goede thema's. Ze maken dat bibliotheken het lastig vinden om in hun aanbod te snijden. Toch is het maken van keuzes onvermijdelijk. De bibliotheek kan domweg niet alles blijven doen.

Jeugdleden zeggen niet meer te komen omdat ze de bibliotheek saai, ouderwets en in elk geval niet 'cool' vinden. Het landelijke project *De bibliotheek van 100 talenten* ontwikkelde een nieuw concept voor de jeugdbibliotheek. Het project beschouwt de jeugdbibliotheek als een laboratorium, een ideeënfabriek van en voor kinderen.

Bibliotheken die de principes van *De bibliotheek van 100 talenten* toepassen, trekken wél kinderen. De jeugdafdelingen van de bibliotheken in Hogeveen en Assen zijn al met dit concept aan de slag gegaan. Verder leert de ervaring dat bibliotheken die op het gamen inspelen, er weer in slagen om een groep nieuwe jeugdige bezoekers aan te trekken.

Missie bibliotheken

De twaalf Drentse basisbibliotheken zien het als hun missie om kinderen en jongeren informatie en cultuur te bieden. Kinderen en jongeren moeten in of via hun bibliotheek inspiratie opdoen en interactie vinden.

De Drentse bibliotheken willen kinderen en jongeren de komende jaren de meerwaarde van de bibliotheek laten ervaren in de hoop

en verwachting dat de jeugd er in toenemende mate gebruik van gaat maken. Dat kan in de bibliotheek zelf, het kan ook op school en digitaal thuis.

Speerpunten beleid

De Drentse bibliotheken kiezen voor de komende jaren voor drie speerpunten in het jeugdbeleid:

- mediawijsheid
- laaggeletterdheid
- leespromotie

Mediawijsheid en de Digitale Bibliotheek, ofwel de aanwezigheid van de bibliotheek op internet, zijn nauw met elkaar verbonden. Voor het aanpakken van laaggeletterdheid moeten de bibliotheken samenwerken met lokale partners. Eigentijdse leespromotie vraagt een gerichte marketinginzet.

Overzicht belangrijkste beleidskeuzes

Mediawijsheid

- **Mediawijsheid**

Het aanleren van zoekvaardigheden is één aspect van mediawijsheid. Hetzelfde geldt voor bewustwording van de rol van de media. De bibliotheken ontwikkelen een doorgaande multimediale lijn met activiteiten per leerjaar.

- **Media-educatieve projecten**

De bibliotheken komen met nieuwe projecten die de grenzen tussen disciplines als literatuur, media-educatie, mediawijsheid en erfgoed doorbreken.

- **Gaming**

Gamen maakt de bibliotheek voor jongeren aantrekkelijker. Ook kan gamen als leesstimulus worden ingezet.

- **Benaderen individuele leden via internet**

Kinderen en jongeren verwachten 'hun' bibliotheek ook op internet aan te treffen. De groep vier- tot twaalfjarigen krijgt een eigen website die zoveel mogelijk aangepast wordt aan hun wensen en ideeën.

Laaggeletterdheid

- **Laaggeletterdheid**

De provincie wil het onderwijsniveau in Drenthe over tien jaar tenminste op

landelijk niveau hebben. De bibliotheken willen een onmisbare partner in dat beleid zijn.

Leespromotie

- **Leespromotie**

De bibliotheken willen de leespromotie intensiveren en optimaliseren met producten die beter bij de behoefte van kinderen en jongeren aansluiten.

- **De bibliotheek als the place to be**

Om ervoor te zorgen dat de bibliotheek 'the place to be' wordt, gaan de bibliotheken met kinderen en jongeren in gesprek over hun diensten en producten en ook over de inrichting van de bibliotheken. Eventueel kunnen jongeren een deel van de uitlending verzorgen.

- **Jeugdbibliotheek in het nieuws**

De Drentse bibliotheken maken het werk van hun jeugdbibliotheek zichtbaarder door het beter voor het voetlicht te brengen.

- **Gratis jeugdlidmaatschap**

Begin 2009 hebben de Drentse bibliotheken achttien jaar als grens van het gratis lidmaatschap met één jaar uitgebreid tot negentien jaar. De kosten van de dienstverlening aan scholen

worden deels doorberekend. Hiervoor komen nieuwe, transparante tarieven.

Onderwijs als partner

- **Samenwerking onderwijs**

De Drentse bibliotheken zoeken samenwerking met het onderwijs. Het ICT-netwerk van de Drentse bibliotheken kan schoolmediatheken in het systeem opnemen als 'vestiging' van de bibliotheek. De digitale diensten en producten van de bibliotheken gaan deel uitmaken van de elektronische leeromgeving van de school.

- **Bijdrage bibliobussen**

De bibliobussen zorgen voor een belangrijke bijdrage aan de speerpunten van het jeugdbeleid. Feitelijk zijn de bibliobussen een verlengstuk van de scholen.

- **Jeugdbibliotheek als deskundigheidscentrum**

De jeugdbibliotheek is een deskundigheidscentrum waar leerkrachten en samenwerkingspartners terecht kunnen voor tal van aantal producten en diensten. De bibliotheken gaan deze mogelijkheden systematisch aan de betrokkenen communiceren.

Colofon

Het beleidsplan *Dichter bij de jeugd* is voorbereid en ontwikkeld door medewerkers van de **Drentse bibliotheken** en het **facilitair bedrijf van Biblionet Drenthe**.

De inhoud is uitgebreid in de organisatie besproken en in december 2010 vastgesteld door de **besturenraad**. Deze publicatie bevat een **samenvatting van het beleidsplan met de voor externe relaties van de Drentse bibliotheken**

waarschijnlijk meest relevante informatie. Uiteraard stellen de **Drentse bibliotheken** het buitengewoon op prijs als u ook kennis wilt nemen van het gehele beleidsplan. U vindt het op www.bibliotheekdrenthe.nl

Uitwerking beleid

De twaalf Drentse basisbibliotheken trekken bij het invullen van de speerpunten zoveel mogelijk gezamenlijk op. De gezamenlijk geformuleerde doelen zijn niet vrijblijvend. Daarom hebben de bibliotheken ook meteen de gewenste resultaten van de beleidsmaatregelen vastgelegd. De gedetailleerde uitwerking krijgt de komende tijd gestalte in een aantal concrete actieplannen.

Bibliotheek

Drenthe

Adresgegevens

Biblionet Drenthe
Brunelstraat 77
9404 KB Assen

Postbus 78
9400 AB Assen

tel. (0592) 381111
fax (0592) 318234
e-mail: secretariaat@biblionetdrenthe.nl

© Biblionet Drenthe